

SIDE 3: MENINGER

Kronikk og debatt
side 13 til 15

USAs mest berømte økonom var fra Valdres.

Veblenåret 2007

Erik S. Reinert

Skulle antall bøker skrevet om en person være en indikasjon på berømmelse, er Thorstein Bunde Veblen (1857-1929) uten tvil USAs mest berømte økonom. Veblens foreldre emigrerte fra Høre i Valdres noen år før Thorstein ble født, og hans språk var valdresdialekt helt til han ble tenåring. I dag, snart 80 år etter hans bortgang, kommer det stadig ut nye bøker i USA om denne Valdres' mest kjente sønn. En av de siste samlingene av artikler, som kom ut på et amerikansk universitetsforlag, diskuterer hans innflytelse i det 20. århundre bak boktitelen «Veblens Århundre».

Når vi i år skal markere at det er 150 år siden Veblen ble født, er det flere faktorer som gjør at han stadig fengsler samfunnsvitene, ikke bare i USA, men over hele verden. Veblen var en meget original og kontroversiell tenker, men samtidig så vel ansett i sin egen tid at han ble tilbudt vervet som President i American Economic Association. Dette tilbudet avslo han. Bredden i Veblens samfunnsvitenskapelige forfatterskap – fra antropologi via krig og fred til artikler mot rasehygiene – er et annet særpreg. Veblen skrev i en tid da økonomifaget var meget bredere definert enn i dag. Økonomifaget – spesielt utenfor England – fungerte som en helhetlig samfunnsvitenskapelig paraply over det som i dag er delt opp i flere fag, som for eksempel sosiologi, deler av statsvitenskapen, teknologi, etikk, geografi og historie.

Et annet aspekt som gjør Veblen spesielt aktuelt i dagens situasjon er at han skrev i en periode som på mange måter ligner vår egen. Store teknologiske gjennombrudd hadde skapt stor vekst på børsen, og finanskapitalen dominerte over dem Veblen helst så hadde makten: nemlig produksjonskapitalen. I en het debatt mellom Veblen og hans kollega Irving Fisher om bokføringsprinsipper hevdet Veblen at kapitalismen ville bære galt avsted dersom firmaer ble tillatt umiddelbart å inntektsføre usikre fremtidige inntekter. Det var nettopp dette prinsippet som var hovedproblemet bak ENRON-skandalen. Når det globale samfunn i dag igjen søker etter en ny balanse mellom finansøkonomi og produksjonsøkonomi, kan Veblen bidra med viktige innsikter.

Dagens standard økonomifag har to hovedutfordrere: institusjonell økonomi og evolusjonær (Schumpeteriansk) økonomi. Utrolig nok er Thorstein Veblen stamfar til begge disse teoretiske retningene. Sammen med John Commons

ILLUSTRASJON: KNUT LØVÅS - KNUGUNN@ONLINE.NO

regnes Veblen som institusjonalismens far. Thorstein Veblens artikkel i *Quarterly Journal of Economics* fra 1898, «Why is Economics not an Evolutionary Science» ansees som startskuddet for den evolusjonære økonomiske teorien. Det er altså all mulig grunn til å markere Veblens banebrytende arbeid i økonomifaget. Spesielt er dette vesentlig her i Norge, hvor begge disse økonomiske skolene – den institusjonelle og den evolusjonære – står svakt i forhold til i andre land.

Thorstein Bunde Veblens foreldre emigrerte fra Høre i Valdres, der de kom fra to nabogårder. Thorsteins far kom fra Veblen og moren fra Bunde. Et postkasseseativ i Høre deles fremdeles kun av familiene på Bunde og Veblen. I Høre stavkirke – fra omtrent 1180 – et steinkast unna postkassene, står fremdeles kirkebenken merket «Bunde» rett bak benken merket «Veblen».

Knut Odners bok «Thorstein Veblen – Forstyrren av den Intellektuelle Fred» (Abstrakt Forlag 2005) gir en god innføring i Veblen og hans innflytelse i USA, samtidig som den gir nye perspektiver

«Veblens økonomifag er på mange måter den rake motsetning til dagens standardfag»

på «nordmannen» Thorstein Veblen. At han – slik ellers jødene tradisjonelt har gjort – har sett verden utenfra, som i en Brechtsk *Verfremdung*, er en del av standardanalysen av Veblen. Hva ved hans norske bakgrunn som gjorde dette outsiderperspektivet så spesielt, er imidlertid et relativt utforsket tema.

Fleire ulike arrangementer vil finne sted i Veblenåret 2007. Fra mars til juni blir det en utstilling av bøker av og om Veblen i Universitetsbibliotekets foajé, med andre «vebleniana» som det ville hett i USA. I samarbeid med Skjervhemseminaret, og i beste folkeopplysningstradisjon, holdes det i mai et helgseminar på Stalheim Hotel om Veblen. I forbindelse med et internasjonalt seminar i Valdres vil det bli avholdt folkemøte og avduket en minnestein på Høre skole, på Veblenårdagenes gamle grunn.

Veblens økonomifag er på mange måter den rake motsetning til dagens standardfag: et bredt ikke-kvantitativt, ikke-matematisk fag basert på faktisk viten der relevans er eneste kriterium for verktøykassens innhold. Som nå har slike kvalitative tilnæringer også for måttet vike – som i 1760- og 1840-årene – men historien viser at de alltid vender tilbake. Veblen leve!

Erik S. Reinert, siviløkonom/sosialøkonom og seniorrådgiver i Norsk Institutt for Strategiske Studier (NORISS).

ESR@nifo.no

PÅ TEPPE

Fornølyf

Stavanger Aftenblads nettutgave brakte følgende politirapport om nyttårsfeiringen:

Fyrbeverk

Så lamngt relaitvt godt fornølyf. har vært forsækpnt for store og stygge ulykket, frem til nå har vi fem iarrest og alle er ordensforsut. en uoi kjørt i fylletn, utover det må vi sie oiss godt fornønyd. masse klage på fyrbeverk.

Velkommen til misjonsbyen som ble party-hovedstad.

Antikrig?

På teppet-redaksjonen har fått en henvendelse fra en leser som satte stor pris på bilagets artikkelserie fra Iran, men som lurer på begrepet «**itjihad**».

«Formodentlig er dette et trøndersk-arabisk nyord for motstand mot jihad, eller hellig krig» skriver han.

Det riktige skal være «**ijtihad**» – nytolkning av islam.

Selv om trønderne er et fredsælt folkeslag.

Hjemme hos

SVs nestleder Audun Lysbakken kritiserer LO for å være gammeldags i indus-

Lokalkjent

tri- og miljøpolitikk. LO-sekretær Trine Lise Sundnes gir svar på tiltale i Aftenposten:

– I aluminiumsproduksjonen på Sundalsøra er det nesten like rent som det er hjemme i stua til Lysbakken.

Spørsmålet er hvordan Sundnes kan være så velinformert om hvor rent det er i stua til Lysbakken.

Mot normalt

Klokka to natt til 30. desember ble politiet varslet om at **det lå en overstadig beruset person på en trapp på Kvål**, melder Trønderbladet.

På teppet-redaksjonen kjenner til den aktuelle bygda i Trøndelag, og er lettet over å høre at alt er ved det normale.

teppet@klassekampen.no